

Prövotid ny sanktionsform vid oskicklighet och olämplighet

Har läkare eller annan legitimerad sjukvårdspersonal visat oskicklighet eller olämplighet i sin yrkesutövning skall HSAN, Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, kunna besluta om en treårig prövotid. Denna sanktion skall ses som mildare än deslegitimering men allvarligare än varning. Förslaget till den nya sanktionsmöjligheten framförs i utredningen »Förbättrad tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonal» (SOU 1995:147).

Utredningen anser att det finns ett litet fåtal yrkesutövare inom sjukvården som inte har påverkats av disciplinåtgärder utan dragit på sig flera. Man påpekar att det dessutom finns yrkesutövare som genom en enda allvarlig förseelse visat på behov av en mer ingripande åtgärd. Det är för dessa två kategorier som den nya sanktionen är tänkt att komma ifråga.

Tanken med den nya sanktionsmöjligheten är att förmå den enskilde att förbättra bristande yrkeskunskaper. Syftet skulle vara att återfå full behörighet.

Otillräckligt med varning

Utredningen har stannat vid ett förslag om föreskrift om prövotid. Enligt förslaget skall denna typ av sanktion användas när varning anses vara otillräckligt. Samtidigt skall förseelsen vara så allvarlig att den gränsar till sådant som kan leda till återkallelse av legitimation.

Inträffar en förseelse av varningskaraktär under en fastställd prövotid skall detta leda till att legitimationen återkallas om det inte finns särskilda skäl. Tanken bakom detta är att den legitimerade skall bli medveten om att en inträffad förseelse är så allvarlig att legitimationen automatiskt återtas om en ny förseelse inträffar. Genom detta anser utredningen att man skapat incitament för dem som ådrar sig påföljder att medverka i behövliga insatser.

Treårig prövotid

Prövotiden skall enligt förslaget vara treårig. Sanktionen skall kunna användas i tre fall. Den skall kunna användas om en legitimerad varit oskicklig vid utövningen av sitt yrke. Det skall då vara fråga om allvarliga förseelser.

Den skall också kunna användas i fall då det inte är möjligt enligt Disci-

plinåtgärdslagen att meddela varning men då den legitimerade ändå på ett allvarligt sätt visat sig olämplig att utöva yrket. Som exempel nämns försummelser vid omhändertagande av avlidna och utfärdande av intyg utan patientundersökning.

Även vid sjukdomsfall

Slutligen skall prövotid kunna användas i de fall en legitimerad på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet befaras i en nära framtid inte komma att kunna utöva yrket tillfredsställande. Sanktionen skall komma till användning då man bedömer att det inte finns grund för återkallande av legitimation.

Utredningen påpekar att i dessa fall måste Socialstyrelsen ha en särskild tillsyn över den legitimerade. Man räknar med att konsekvensen av regeln om prövotid vid sjukdom framför allt blir att missbruksfall kan leda till åtgärder på ett tidigare stadium än som nu är möjligt.

Förslaget om prövotid vid sjukdom får dessutom en annan innebörd än de som rör oskicklighet eller olämplighet. För sjukdomsfallen föreslår utredningen inte någon grund för återkallelse av legitimation om det inträffar något under prövotiden därför att man anser att nuvarande regler är tillräckliga. Det innebär att återkallelse av legitimation alltid kan ske, oavsett om det löper en prövotid eller inte, om försämringen av sjukdomen eller missbruket är så allvarlig att den legitimerade inte kan utöva yrket.

Enligt förslaget skall prövotid bara kunna komma ifråga när Socialstyrelsen har tagit initiativ till denna påföljd. Har en anmälan gjorts av en enskild måste alltså Socialstyrelsen yrka påföljden prövotid för att det skall kunna komma ifråga. Prövotiden skall löpa från den tidpunkt beslutet blir verkställbart. Om inget särskilt beslutas blir det dagen då beslutet meddelas.

Interimistisk återkallelse

Utredningen har också haft i uppdrag att se över om möjligheterna till interimistisk återkallelse av legitimation bör utsträckas till fler situationer än idag. Utredningen anser att det bör öppnas en möjlighet till interimistisk återkallelse av legitimation i sådana fall där det slutliga avgörandet hotar att dra ut på tiden och detta befaras leda till betydande olägenheter.

För att HSAN skall få återkalla legitimationen interimistiskt skall det fin-

nas sannolika skäl för återkallelse. Dessutom skall beslutet behövas från allmän synpunkt. Ett beslut om interimistisk återkallelse av legitimation skall gälla i sex månader; det kan sedan förlängas med sex månader i taget till dess frågan blir slutgiltigt prövad.

Eftersom ett interimistiskt beslut om återkallelse av legitimation kan komma att medföra en betydande ekonomisk skada för den enskilde föreslås också skadeståndsregler. Dessa skall kunna användas för de fall det interimistiska beslutet inte står sig vid den slutliga bedömningen av återkallelsefrågan.

Påföljdsregister för tillsyn

Utredningen anser att det saknas anledning att skapa ytterligare ett riksövergripande register med syfte att ge allmänheten möjlighet till insyn över disciplinära påföljder. Man hänvisar till att allmänheten genom HSANs register har möjlighet att få information i dessa frågor.

En annan fråga är om Socialstyrelsen för sin tillsyn behöver ett särskilt register över disciplinåtgärder. Utredningen anser att man bör avvakta med att inrätta ett sådant påföljdsregister med hänsyn till pågående utredningar inom andra ämnesområden som behandlar motsvarande frågeställningar. Men trots den inställningen lämnar man förslag till hur ett påföljdsregister skulle kunna inrättas om regeringen inte anser sig kunna avvakta de andra utredningarna.

Ett sådant påföljdsregister skulle innehålla uppgifter om legitimerade yrkesutövare inom hälso- och sjukvården som fått anmärkningar på yrkesutövningen genom beslut av Socialstyrelsen, HSAN eller domstol eller gjort sig skyldiga till brott av betydelse för yrkesutövningen. Anmärkningar som skall registreras är disciplinåtgärd, prövotid samt begränsad eller återkallad behörighet.

Socialstyrelsen har begärt att ett påföljdsregister skall få innehålla uppgifter i ärenden som inte lett fram till disciplinåtgärd t ex i fall då ett handlande ansetts ursäktligt. Utredningen föreslår dock att registret bara skall innehålla uppgifter om avgöranden som är fällande.

Uppgifterna i registret skall enligt förslaget gallras ut senast fem år efter den senaste registreringen. Absolut sekretess skall gälla för registret, eftersom det kan innehålla mycket känsliga uppgifter för enskilda personer.

Kristina Johnson